ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 18. decembra 2008 *

Vo veci C-384/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Rakúsko) z 31. júla 2007 a doručený Súdnemu dvoru 13. augusta 2007, ktorý súvisí s konaním:

Wienstrom GmbH

proti

Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (spravodajca) a C. Toader,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: K. Sztranc-Sławiczek, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 23. októbra 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Wienstrom GmbH, v zastúpení: H. R. Laurer, Rechtsanwalt,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer, splnomocnená zástupkyňa,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: K. Gross a B. Martenczuk, splnomocnení zástupcovia,

— Autorité de surveillance AELE, v zastúpení: B. Alterskjær, N. Fenger a L. Young, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 88 ods. 3 poslednej vety ES.

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Wienstrom GmbH (ďalej len „Wienstrom“) a Bundesminister für Wirtschaft und Arbeit (spolkový minister hospodárstva a práce, ďalej len „žalovaný orgán“) vo veci výšky pomoci, ktorá má byť poskytnutá spoločnosti Wienstrom podľa zákona o ekologickej elektrickej energii (Ökostromgesetz, ďalej len „ÖG“).

Právny rámec

Opatrenie pomoci

3 ÖG upravuje podporu kogeneračných jednotiek v Rakúsku.

4 Jeho prvé znenie (BGBl. I, 149/2002, ďalej len „pôvodný ÖG“) nadobudlo účinnosť 1. januára 2003. Toto znenie bolo 2. októbra 2006 nahradené novým znením (BGBl. I, 105/2006, ďalej len „nový ÖG“).

5 Na účely podpory výroby elektrickej energie kogeneračnými jednotkami sa za určitých podmienok poskytuje náhrada nevyhnutných nákladov na udržanie prevádzky. Na roky 2003 a 2004 obmedzoval pôvodný ÖG sumu tejto podpory na 1,5 centa za kWh elektrickej energie vyrobenej kogeneráciou. Od roku 2005 bola táto suma podľa príslušných ustanovení pôvodného ÖG stanovená žalovaným orgánom, ktorý ju môže na základe svojho preskúmania upraviť.

6 V priebehu rokov, o ktoré ide o veci samej, bolo toto opatrenie financované prostredníctvom jednotnej prirážky na celkové množstvo elektrickej energie dodanej konečným spotrebiteľom, nezávisle od skutočnej spotreby kogeneráciou vyrobenej energie týmito spotrebiteľmi. Táto prirážka bola odvedená verejnoprávnemu subjektu Energie-Control GmbH, ktorý je príslušný na vyplácanie podpory na kogeneračné jednotky.

7 § 30d nového ÖG zaviedol retroaktívnu zmenu tohto opatrenia.

8 Toto ustanovenie stanovuje, že na obdobie medzi 1. januárom 2003 a 31. decembrom 2006 sú obchodníci s elektrickou energiou, ktorí dovážajú takzvanú „zelenú energiu“ alebo energiu vyrobenú kogeneráciou a predávajú ju konečným tuzemským spotrebiteľom, ako aj koneční spotrebitelia, ktorí dovážajú rovnaký typ elektrickej energie pre svoju vlastnú spotrebu, oprávnení požiadať o vrátenie príspevku na

podporu za elektrickú energiu pochádzajúcu z malých vodných elektrární alebo za všetky ostatné typy zelenej elektrickej energie, alebo o vrátenie prirážky na kogeneráciu za energiu vyrobenú kogeneráciou.

Rozhodnutie Komisie

9 Po vzájomnej korešpondencii s rakúskymi orgánmi v priebehu roka 2003 Komisia Európskych spoločenstiev zaregistrovala opatrenia týkajúce sa kogeneračných jednotiek ako neoznámenú pomoc pod číslom NN 162/B/2003. Rakúska republika oznámila Komisii zmeny stanovené v novom ÖG. Toto oznámenie bolo zaregistrované pod číslom N 317/B/2006.

10 Rozhodnutím K(2006) 2964 v konečnom znení zo 4. júla 2006 (Ú. v. EÚ C 221, s. 9, ďalej len „rozhodnutie Komisie“) Komisia rozhodla, že nevznesie námietku. Domnievala sa, že pomoc, ktorá je v súlade s pravidlami Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia (Ú. v. ES C 37, s. 3), je podľa článku 87 ods. 3 písm. c) ES zlučiteľná so spoločným trhom. Domnievala sa, že zmena zavedená novým ÖG predstavuje vhodný prostriedok na neutralizáciu prípadných diskriminačných účinkov na dovážanú elektrickú energiu.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 Wienstrom prevádzkuje niekoľko kogeneračných jednotiek vo Viedni. Dostáva podporu na základe ÖG.

12 Wienstrom napáda dve rozhodnutia žalovaného orgánu z 11. októbra 2004 (ďalej len „prvé napadnuté rozhodnutie“) a zo 7. decembra 2006 (ďalej len „druhé napadnuté rozhodnutie“).

13 Prvé napadnuté rozhodnutie stanovilo na rok 2003 sumu podpory poskytnutej spoločnosti Wienstrom na tri kogeneračné jednotky na 37 335 602,20 eura. Vzhľadom na to, že už boli vyplatené zálohy vo výške 44 551 514,75 eura, toto rozhodnutie znamená, že táto spoločnosť musí vrátiť rozdiel, ktorý predstavuje 7 215 912,55 eura.

14 Druhé napadnuté rozhodnutie sa vzťahuje na podporu poskytnutú spoločnosti Wienstrom na rok 2005 na jednu modernizovanú kogeneračnú jednotku. Predchádzalo ho rozhodnutie z 8. marca 2006, ktoré predbežne stanovilo sumu poskytnutej pomoci a viedlo 14. marca 2006 k vyplateniu zálohy vo výške 5 408 159 eur. Druhé napadnuté rozhodnutie s konečnou platnosťou stanovuje sumu poskytnutej pomoci na

5 688 703,47 eura a s ohľadom na už vyplatenú zálohu nariaďuje vyplatenie zvyšnej sumy vo výške 280 544,47 eura. Wienstrom tvrdí, že suma, ktorá mala byť vyplatená, predstavovala 8 487 228,00 eura.

15 Vnútroštátny súd sa domnieva, že rozhodnutie Komisie sa týka len nového ÖG a že nebolo prijaté žiadne výslovné záporné rozhodnutie, pokiaľ ide o pôvodný ÖG.

16 Vnútroštátny súd uvádza, že prvé napadnuté rozhodnutie predstavuje poskytnutie pomoci, ktoré predchádza rozhodnutiu Komisie.

17 Domnieva sa, že druhé napadnuté rozhodnutie, prijaté po rozhodnutí Komisie, konštatuje vykonanie opatrenia pomoci, ale že toto vykonanie sa začalo pred nadobudnutím účinnosti pôvodného ÖG, v rámci ktorého sa Rakúska republika zaviazala vyplatiť dotknutú pomoc na rok 2005.

18 Vnútroštátny súd sa predovšetkým s ohľadom na rozsudok z 21. októbra 2003, Van Calster a i. (C-261/01 a C-262/01, Zb. s. I-12249), pýta v spore, ktorý mu bol predložený, na dosah zákazu vykonania zakotveného článkom 88 ods. 3 poslednou vetou ES.

19 V tomto kontexte vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vyžaduje zohľadnenie poslednej vety článku 88 ods. 3 ES, aby vnútroštátny súd vylúčil s odkazom na zákaz vykonania uvedený v tomto ustanovení poskytovanie ďalšej pomoci, na ktorú má príjemca v zásade nárok podľa vnútroštátneho práva, hoci na jednej strane Komisia s poľutovaním zistila, že pomoc nebola oznámená, neprijala však ani záporné rozhodnutie v zmysle článku 4 ods. 2, ani žiadne opatrenie v zmysle článku 14 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 [ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku (88 ES) (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339)], a na druhej strane žiadne právo tretích osôb nebolo dotknuté?

2. Bráni zákaz vykonania uvedený v článku 88 ods. 3 ES uplatneniu ustanovenia vnútroštátneho zákona, ak sa uplatnenie opiera o nové znenie tohto zákona, o ktorom Komisia rozhodla, že je zlučiteľné so spoločným trhom, aj keď na jednej strane sa dotknuté opatrenie týka obdobia pred týmto novým znením a zmeny rozhodujúce pre vyhlásenie zlučiteľnosti tohto zákona so spoločným trhom neboli uplatniteľné na toto obdobie a na druhej strane žiadne právo tretích osôb nebolo dotknuté?“

O prejudiciálnych otázkach

20 Na úvod treba konštatovať, že rozhodnutie Komisie sa netýka len nového ÖG. Toto rozhodnutie sa vzťahuje na obe verzie ÖG, keďže posúdenie Komisiou sa týka ÖG v znení platnom v čase jeho preskúmavania. V kolónke „Predmet“ tohto rozhodnutia sú totiž výslovne uvedené obe konania NN 162/B/2003 a N 317/B/2006. Rozhodnutie okrem toho vo svojom bode 7 uvádza, že opis a posúdenie, na základe ktorých je vydané, sa zakladajú tak na pravidlách platných od 1. januára 2003, ako aj na pravidlách platných

od nadobudnutia účinnosti nového zákona. Oznámenie v úradnom vestníku ďalej uvádza 1. január 2003 ako východiskový bod trvania opatrenia pomoci, vo vzťahu ku ktorému nebola vznesená námietka.

21 Treba tiež konštatovať, že predmetom sporu vo veci samej bolo stanovenie sumy pomoci, ktorá mala byť skutočne vyplatená na základe dotknutého opatrenia pomoci na dve dané obdobia.

22 Nakoniec treba uviesť, že síce prvé z oboch rozhodnutí napadnutých v konaní pred vnútroštátnym súdom bolo vydané pred a druhé z nich po rozhodnutí Komisie, obe otázky predložené vnútroštátnym súdom sa týkajú jednej a tej istej právnej situácie, a to v obidvoch prípadoch vykonania pred vydaním kladného rozhodnutia Komisie. Druhé napadnuté rozhodnutie bolo vydané v nadväznosti na rozhodnutie rakúskych orgánov z 8. marca 2006, ktoré vzhľadom na to, že predbežne stanovilo výšku pomoci, ktorá sa má vyplatiť, a nariadilo vyplatenie zálohy, predstavovalo začiatok vykonania opatrenia pomoci pred vydaním rozhodnutia Komisie.

23 Vzhľadom na tieto úvodné zistenia a pripomienky treba preskúmať obe prejudiciálne otázky spoločne.

24 Týmito otázkami sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či zákaz vykonania štátnej pomoci stanovený v článku 88 ods. 3 poslednej vete ES ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby za takých okolností, o aké ide v spore vo veci samej, zamietol žiadosť príjemcu štátnej pomoci týkajúcu sa výšky tejto pomoci, ktorá mala byť zaplatená za obdobie predchádzajúce rozhodnutie Komisie uznávajúce zlučiteľnosť tejto pomoci so spoločným trhom.

25 V tomto ohľade treba uviesť, že kladné rozhodnutie Komisie ukončuje zákaz predchádzajúceho vykonania.

26 Pokiaľ bol návrh pomoci riadne oznámený Komisii a nebol vykonaný pred týmto rozhodnutím, môže byť vykonaný od vydania tohto rozhodnutia prípadne aj za predchádzajúce obdobie, na ktoré sa vzťahuje opatrenie, ktoré bolo vyhlásené za zlučiteľné so spoločným trhom.

27 Pokiaľ bola pomoc poskytnutá príjemcovi v rozpore s článkom 88 ods. 3 poslednou vetou ES, vnútroštátny súd môže byť na základe návrhu iného hospodárskeho subjektu povinný rozhodnúť aj po vydaní kladného rozhodnutia Komisie o platnosti vykonávacích opatrení a o vrátení poskytnutej finančnej pomoci.

28 Z rozsudku z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, Zb. s. I-469, bod 46, ďalej len „rozsudok CELF“), vyplýva, že v takom prípade právo Spoločenstva ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť nariadiť vhodné opatrenia na účinnú nápravu dôsledkov protiprávnosti a že daný vnútroštátny súd nie je povinný nariadiť vrátenie protiprávnej pomoci v celom rozsahu ani v prípade, že neexistujú mimoriadne okolnosti.

29 V rovnakom prípade je vnútroštátny súd podľa práva Spoločenstva povinný nariadiť, aby príjemca pomoci platil z tejto pomoci úroky za obdobie protiprávnosti. V rámci svojho vnútroštátneho práva môže tento súd okrem vymáhania vrátenia protiprávnej pomoci nariadiť bez toho, aby bolo dotknuté právo členského štátu, neskôr nové

poskytnutie tejto pomoci. Takisto môže prijímať žiadosti o náhradu škôd spôsobených protiprávnou povahou pomoci (pozri rozsudok CELF, body 52 a 53).

30 Je teda zrejmé, že v prípade protiprávneho poskytnutia pomoci nasledovaného kladným rozhodnutím Komisie právo Spoločenstva nebráni tomu, aby príjemca jednak mohol požadovať vyplatenie pomoci, ktorá má byť vyplatená v budúcnosti, a jednak, aby si mohol nechať pomoc poskytnutú pred kladným rozhodnutím bez toho, aby tým boli dotknuté následky, ktoré majú byť za podmienok upresnených v rozsudku CELF vyvodené z protiprávnosti predčasne poskytnutej pomoci.

31 Rozhodujúcim kritériom na to, či príjemca môže za obdobie predchádzajúce kladnému rozhodnutiu požadovať vyplatenie pomoci alebo či si môže už vyplatenú pomoc nechať, je teda konštatovanie zlučiteľnosti pomoci so spoločným trhom Komisiou.

32 Právo Spoločenstva preto nebráni tomu, aby vnútroštátny súd rozhodol v takom spore medzi príjemcom pomoci a vnútroštátnymi orgánmi, o aký ide vo veci samej, v ktorom ide o výšku podpory, ktorá sa má vyplatiť, ale nie o pravidlo na jej poskytnutie.

33 Rozhodnutie vydané vnútroštátnym súdom ukončí spor tým, že situáciu priblíži tej, ktorá bola skúmaná v rozsudku CELF, v ktorom išlo o predčasné poskytnutie pomoci, ktorej výška nebola spochybnená.

34 Tá potom umožňuje uplatnenie zásad stanovených uvedeným rozsudkom v rámci výkladu článku 88 ods. 3 poslednej vety ES.

35 Tejto analýze neodporuje už citovaný rozsudok Van Calster a i., na ktorého dosah sa pýta vnútroštátny súd.

36 Tento rozsudok sa nevzťahuje na situáciu príjemcov pomoci, ale na situáciu hospodárskych subjektov, ktorým bolo so spätnou platnosťou nariadené zaplatenie príspevkov osobitne určených na financovanie režimu pomoci a v dôsledku toho boli považované za jeho neoddeliteľnú časť. Vo veciach v konaniach vo veci samej, ktoré boli základom uvedeného rozsudku, sa vyberali príspevky na základe predchádzajúceho režimu pomoci, ktorý bol vyhlásený za nezlučiteľný so spoločným trhom, pred kladným rozhodnutím Komisie o novom režime pomoci nahradzujúcom prvý režim a stanovujúcom so spätnou účinnosťou výber príspevkov, ako aj započítanie posledných uvedených príspevkov s tými, ktoré boli skutočne vybrané pri vykonávaní skoršieho režimu pomoci.

37 Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že článok 93 ods. 3 Zmluvy ES (teraz článok 88 ods. 3 ES) bráni za okolností, o aké ide vo veciach samých, výberu príspevkov,

ktoré boli uložené so spätnou účinnosťou za obdobie predchádzajúce dátum kladného rozhodnutia Komisie.

38 Súdny dvor tým len konštatoval, že z pohľadu tretej osoby, ktorej je pred vydaním kladného rozhodnutia Komisie uložené finančné plnenie, je vrátenie uvedeného plnenia jediným prostriedkom, ako v jej prípade napraviť protiprávnosť vykonania opatrenia pomoci.

39 Na položené otázky preto treba odpovedať, že zákaz poskytnutia štátnej pomoci stanovený v článku 88 ods. 3 poslednej vete ES neukladá vnútroštátnemu súdu za takých okolností, o aké ide v spore vo veci samej, povinnosť zamietnuť návrh príjemcu štátnej pomoci týkajúci sa výšky tejto pomoci, ktorá mala byť zaplatená za obdobie predchádzajúce rozhodnutiu Komisie, ktorým bola uznaná zlučiteľnosť tejto pomoci so spoločným trhom.

O trovách

40 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Zákaz poskytnutia štátnej pomoci stanovený v článku 88 ods. 3 poslednej vete ES neukladá vnútroštátnemu súdu za takých okolností, o aké ide v spore vo veci samej, povinnosť zamietnuť návrh príjemcu štátnej pomoci týkajúci sa výšky tejto pomoci, ktorá mala byť zaplatená za obdobie predchádzajúce rozhodnutiu Komisie Európskych spoločenstiev, ktorým bola uznaná zlučiteľnosť tejto pomoci so spoločným trhom.

Podpisy